

Székely Árpád rajza.

A MŰVÉSZETI ÉRZÉK ÉS AZ ISKOLÁK.

Wlassics miniszternek, a művészeti érzék fejlesztése érdekében s az orsz. közoktatási tanácshoz intézett rendelete, melylyel osztatlan elismerésre s hálára kötelezte a nemzeti kulturának minden barátját, igazi lelkesedést keltett a rajztanárok körében, a kik ezzel évtizedes törekvéseiknek megvalósítását végre biztosítva látják.

Most a közoktatási tanácson áll, hogy e nehéz kérdés megoldását, az annyira emlegetett túlterhelés veszélyének elkerülésével megoldja.

A miniszteri utasítás sejteti, hogy a munka fel fog oszlani a történelem-, földrajz-, irodalom- és szabadkézi rajz tanárai közt, oly módon, hogy alkalomadtával, saját tárgyaiknak melléklete gyanánt foglalkozzanak a művészetek alkotásaival is és azoknak méltatására szenteljenek az eddiginél több időt.

Ez így történt eddig is, hol több, hol pedig kevesebb eredménnyel. De hát a művészetek megértésére elég lesz ennyi is? Oly könnyű szálakból szövik a műtárgyakat, hogy azok szétbontására, taglalására elég az időből egy alkalomszerű negyed óra is? Nem; hacsak a legkisebb eredményt akarjuk elérni, valami pozitív alapot kell teremtenünk, hogy legyen mire építeni. Egy

gerincet, melyre a művészetek különböző alkotásait összehordva, mintegy összhangzó egészet bemutassuk. Csak úgy, ötletesen, minden rendszer nélkül, hogyan akarjuk a művészeteket a növendékekkel megértetni, mikor annak minden darabja valamely kornak, vagy uralkodó eszmének a terméke? Ezeket az uralkodó eszméket képviselik a stílusok, melyeknek származása, egymásutánja bizonyos rendszert teremtett. E rendszerben tárgyalva megérti a gyermek; e nélkül soha!

Ez volna, a bármily szerény dióhéjbe szorított műtörténelemnek a tanítása. Ki volna alkalmas erre a középiskolai tanári karban, ha nem a rajztanár? Neki van erre való képzettsége, neki van tárgyismerete a művészetek alkotásaiból.

A rajztanárokra nehezednék e feladat súlya, és ők e feladatnak bizonyára meg is fognak felelni. Kell, hogy ők felépítsék a művészeti oktatásnak gerincét, melyhez aztán a többi tanárok fognak járulni, alkalmilag, a maguk tárgya körében; csak bizonyos feltételeket előre bocsátok, melyek teljesítésétől függ az egész vállalkozás sikere.

Ezek: *a szabadkézi rajz tanításának kiterjesztése a középiskola minden osztályára*

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA FAMETSZŐ-OSZTÁLYÁNAK EGYIK TERME.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA KIS PLASZTIKAI SZAKOSZTÁLYÁNAK RÉSZLETE.

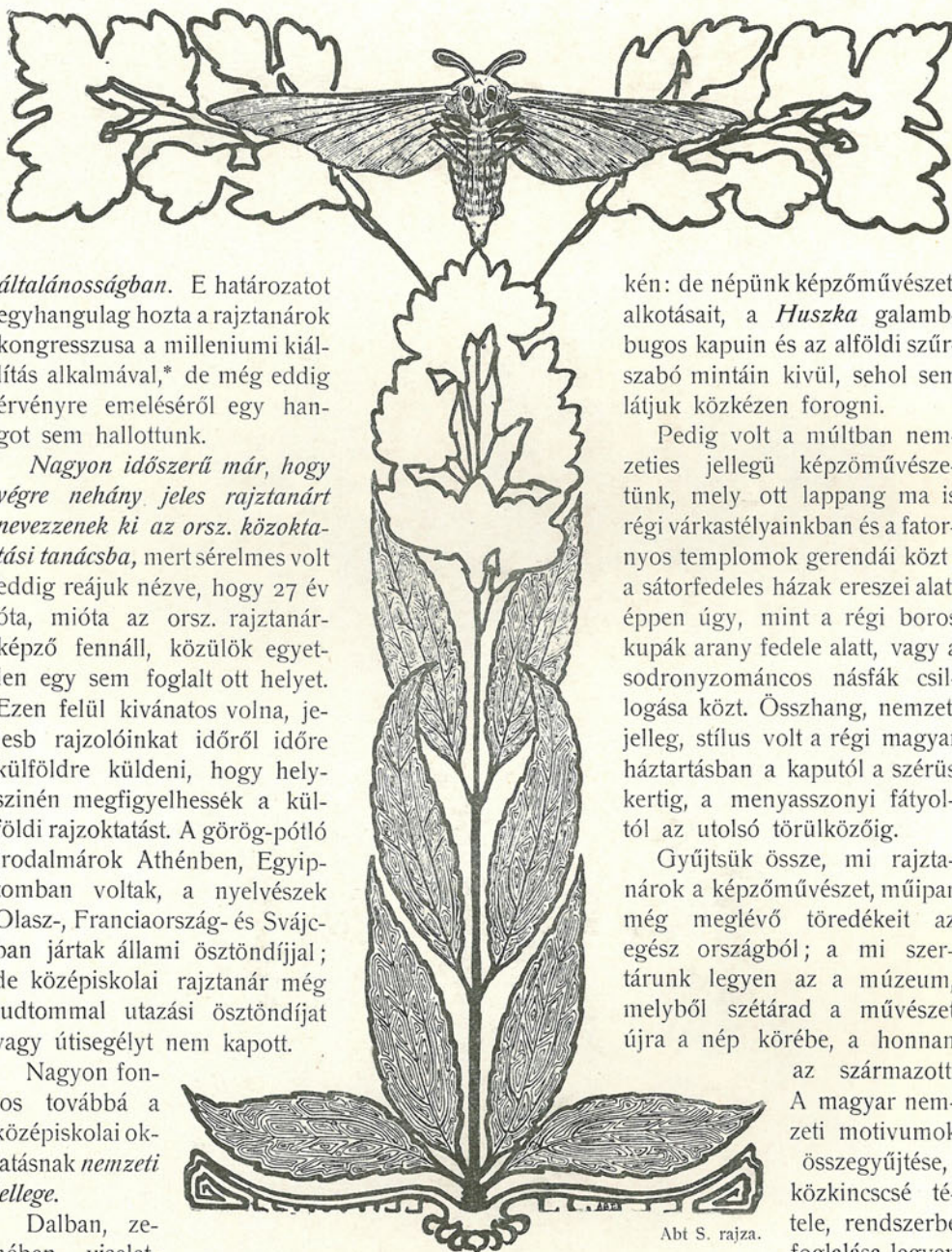
Fametszészeti szakosztály.

Francia fametszet után metszette: Kótász Károly.

Fametsészeti szakosztály.

Feszty Árpád eredetije után metszette: Kastnermaier György

Abt S. rajza.

általánosságban. E határozatot egyhangulag hozta a rajztanárok kongresszusa a milleniumi kiállítás alkalmával,* de még eddig érvényre emeléséről egy hangot sem hallottunk.

Nagyon időszerű már, hogy végre néhány jeles rajztanárt nevezzenek ki az orsz. közoktatási tanácsba, mert sérelmes volt eddig reájuk nézve, hogy 27 év óta, mióta az orsz. rajztanárképző fennáll, közülök egyetlen egy sem foglalt ott helyet. Ezen felül kívánatos volna, jelesb rajzolóinkat időről időre külföldre küldeni, hogy helyszinén megfigyelhessék a külföldi rajzoktatást. A görög-pótló irodalmárok Athénben, Egyiptomban voltak, a nyelvészek Olasz-, Franciaország- és Svájcban jártak állami ösztöndíjjal; de középiskolai rajztanár még tudtommal utazási ösztöndíjat vagy útitsegélyt nem kapott.

Nagyon fontos továbbá a középiskolai oktatásnak *nemzeti jellege*.

Dalban, zenében, viseletben az egész világ ismeri nemzeti jellegünket; de hol van a magyaros képzőművészet? *Petőfi*, *Arany* és a többiek ellesték a nép ajkáról nemzeti költészetünket s átadták a világirodalomnak; a muzsikus cigányok széthordják népdalainkat a föld kere-

* Ezt kívánja elsősorban a brüsszeli művészeti kongresszus is. Szerk.

kén: de népünk képzőművészeti alkotásait, a *Huszka* galambbugos kapuin és az alföldi szűrűszabó mintáin kívül, sehol sem látjuk közkezen forogni.

Pedig volt a múltban nemzeties jellegű képzőművészetünk, mely ott lappang ma is régi várkastélyainkban és a fatornyos templomok gerendái közt; a sátorfedeles házak ereszei alatt éppen úgy, mint a régi boros kupák arany fedele alatt, vagy a sodronyománcos násfák csillogása közt. Összhang, nemzeti jelleg, stílus volt a régi magyar háztartásban a kaputól a szérüs kertig, a menyasszonyi fátyoltól az utolsó törülközőig.

Gyűjtsük össze, mi rajztanárok a képzőművészet, műipar még meglévő töredékeit az egész országból; a mi szertárunk legyen az a múzeum, melyből szétárad a művészet újra a nép körébe, a honnan az származott. A magyar nemzeti motívumok összegyűjtése, közkinccsé tétele, rendszerbe foglalása legyen

az első feladat, melyet a nemzeti művészeti nevelés megoldására magunk elé tűzünk, most annyival is inkább, mert a leirat értelmében a miniszteri támogatás sem fog hiányozni.

Gondoskodni kell oly jegyzékről, mely a képzőművészet remekeit aktualitás és instruktív szempontból felsorolva, meg-

nevezi a forrásokat is, honnan azok beszerezhetők. Erre nézve felemlítem az újonnan megalakult orsz. rajztanáregyesületet, mely ilyes feladatok megoldását is tűzte ki programjában.

Teremteni kell egy irodalmat, mely könnyen érthető stílusban, az ifjúság különböző korának megfelelő alakban tárgyalná a művészetek történetét, kevés szóval és sok képpel. Csak kellő számu vezérkönyvek, ifjúsági olvasmányok alapján indíthatják meg az ifjúsági önképző körök is működésüket a művészetek köréből vett témák fölött: e nélkül sötétben járó tapogatódzás és meddő erőpazarlás lenne minden kísérletezés és illuzoriussá tenné a legbuzgóbb törekvést is.

Sajnos, hogy a múzeumok, képtárak és egyéb kiállításoknak látogatásához a tanítványok túlnyomó része alig juthat, miután

a kedvezményben jóformán csak a fővárosi tanuló ifjúság fog részesülhetni.

De itt is, az ilyes látogatást tájékoztató magyarázatnak kellene megelőznie.

Ha otthon már megbeszéltük és úgyszólván megismertettük a megtekintendő műtárgyak szépségeit, metszetek, fényképek, vagy másféle képes ábrázolás útján: *csak akkor vigyük őket az eredeti tárgy meg szemlélésére.* Így megértik szó nélkül is, így beszélni fog velük a művészi tárgy maga is.

Az iparművészeti tárgyakkal pedig éppen megfordítva kellene eljárni: itt a térben felállított tárgyat kell a maga anyagával, színével, díszítésének formáival szemléltetni s csak ez után a reprodukciók által az ismeretkört a rokon tárgyakra kiterjeszteni. Helye legyen tehát a szertárban minél több eredeti és művészi jellegű műipari tárgynak is.

Szinte Gábor.

Beniczky Margit rajza.